

PARTIJEN:

- (1) **Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek TNO**, een publiekrechtelijke rechtspersoon overeenkomstig de TNO-wet, gevestigd te Delft, adres houdende aan het Anna van Buerenplein 1, 2595 DA Den Haag, Nederland, ingeschreven bij de Nederlandse Kamer van Koophandel onder nummer 27376655, hierna te noemen de "**Verwerkingsverantwoordelijke**", rechtsgeldig vertegenwoordigd door **[naam]** handelend in volle hoedanigheid namens de Raad van Bestuur van TNO;

en

- (2) **(Naam Verwerker)**, een **[vennootschap/stichting/vereniging]**, een rechtspersoon, naar behoren opgericht en bestaand overeenkomstig **[_____ recht]** en met statutaire zetel te **[plaats]**, ingeschreven bij **[_____]** onder nummer **[nummer]**, hierna te noemen de "**Verwerker**", rechtsgeldig vertegenwoordigd door **[naam]**;

welke partijen gezamenlijk worden aangeduid als de "Partijen" en individueel ook als een "Partij",

overwegende dat

- A. de Partijen op **[voeg datum in]** een Leveringsovereenkomst onder de Inkoopvoorwaarden voor ICT van TNO (zoals hierna gedefinieerd in artikel 1) zijn aangegaan met betrekking tot **[voeg essentie van de Hoofdovereenkomst/ offerte in]**;
- B. de nakoming van de verplichtingen van de Partijen uit hoofde van de Leveringsovereenkomst vereist dat de Verwerker Persoonsgegevens verwerkt namens de Verwerkingsverantwoordelijke;
- C. de Partijen een Verwerkersovereenkomst wensen aan te gaan om te voldoen aan hun verplichtingen uit hoofde van artikel 28 van de AVG (zoals hierna gedefinieerd in artikel 1);

komen de partijen derhalve als volgt overeen.**1. Interpretatie, aanhangsels en prioriteit**

- 1.1. In deze Verwerkersovereenkomst wordt een aantal termen met een hoofdletter gebruikt. De definitie van deze met een hoofdletter geschreven termen stemt overeen met de definitie in de AVG (zoals hieronder gedefinieerd) of voor zover de term niet in de AVG is gedefinieerd hebben de woorden die met een hoofdletter beginnen de volgende betekenis.

Toepasselijke Wetgeving inzake Gegevensbescherming

betekent alle wetgeving, met inbegrip van de AVG, betreffende de bescherming van Persoonsgegevens die van toepassing is op de Verwerking van Persoonsgegevens in verband met de nakoming van de verplichtingen van de Partijen uit hoofde van de Hoofdovereenkomst;

Vertrouwelijke informatie

betekent alle informatie van vertrouwelijke of eigendomsrechtelijke aard, ongeacht of deze van commerciële, financiële of technische aard is, dan wel betrekking heeft op klanten, leveranciers, producten of productie of anderszins, met inbegrip van monsters, informatie betreffende grondstoffen, formules, specificaties, software, octrooiaanvragen,

procesontwerpen, procesmodellen, materialen en ideeën, die door of namens een Partij aan de andere Partij wordt bekendgemaakt. Deze informatie kan in om het even welke vorm (ook mondeling) en op om het even welk medium worden verstrekt;

Verwerkersovereenkomst

betekent deze Verwerkersovereenkomst of deze overeenkomst;

AVG

betekent de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en van de Raad van 27 april 2016 over de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot het verwerken van Persoonsgegevens en het vrije verkeer van dergelijke gegevens die Richtlijn 95/46/EG herroept (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Leveringsovereenkomst

betekent de [naam overeenkomst of offerte] die tussen de Partijen is aangegaan, als bedoeld in overweging A bij deze Verwerkersovereenkomst, met inbegrip van elke wijziging of aanpassing daarvan;

Subverwerker

betekent een andere verwerker die door de Verwerker is ingeschakeld voor het verrichten van specifieke activiteiten die de verwerking van Persoonsgegevens ten behoeve van de Verwerkingsverantwoordelijke met zich meebrengen;

Standaardcontractbepalingen

betekent Standaardcontractbepalingen die door de Europese Commissie zijn uitgevaardigd door middel van Uitvoeringsbesluit (EU) 2021/914 van 4 juni 2021 van de Commissie;

Technische en Organisatorische Maatregelen

betekent technische en organisatorische maatregelen die de Persoonsgegevens beschermen tegen verlies of onrechtmatige verwerking en die, rekening houdend met de stand van de techniek, de kosten van de tenuitvoerlegging en de aard, de omvang, de context en de doeleinden van de Verwerking alsmede het risico van uiteenlopende waarschijnlijkheid en ernst voor de rechten en vrijheden van de betrokken natuurlijke personen, een beveiligingsniveau waarborgen passend bij de risico's van de Verwerking van de Persoonsgegevens, zoals beschreven in Bijlage 2 bij deze overeenkomst.

- 1.2. Alle bijlagen maken integraal deel uit van deze Verwerkersovereenkomst en verwijzingen naar deze Verwerkersovereenkomst omvatten ook de bijbehorende bijlagen. In geval van dubbelzinnigheid of inconsistentie tussen de bepalingen van een bijlage van deze Verwerkersovereenkomst, prevaleert de laatste bijlage.
- 1.3. In geval van tegenstrijdigheid tussen documenten of bijlagen daarbij, geldt de volgende rangorde:
 - a. de Leveringsovereenkomst, met inbegrip van de aanhangsels en de bijlagen.
 - b. de Verwerkersovereenkomst, met inbegrip van de aanhangsels en bijlagen.
 - c. aanvullende voorwaarden, indien van toepassing.

2. Verplichtingen van de Verwerker

De Verwerker

- a. verwerkt Persoonsgegevens (krachtens de Verwerkersovereenkomst of de Hoofdovereenkomst) namens de Verwerkingsverantwoordelijke, onder de verantwoordelijkheid van de Verwerkingsverantwoordelijke en alleen op basis van gedocumenteerde instructies van de Verwerkingsverantwoordelijke, ook met betrekking tot de doorgifte van Persoonsgegevens aan een derde land of een internationale organisatie, tenzij de wetgeving van de Unie of van een Lidstaat waaraan de Verwerker onderworpen is, dit voorschrijft; in dat geval stelt de Verwerker de Verwerkingsverantwoordelijke vóór de doorgifte op de hoogte van dat wettelijke voorschrift, tenzij die wetgeving dit verbiedt op grond van zwaarwegende redenen van algemeen belang;
- b. de Verwerkingsverantwoordelijke kan deze instructies gedurende de looptijd van deze Verwerkersovereenkomst te allen tijde wijzigen of intrekken;
- c. slaat Persoonsgegevens op in de mate en voor de duur zoals die door de Verwerkingsverantwoordelijke zijn aangegeven en wijzigt, anonimiseert, blokkeert of verwijdert Persoonsgegevens op eerste schriftelijke instructie van de Verwerkingsverantwoordelijke;
- d. vergewist zich ervan dat de personen die gemachtigd zijn de Persoonsgegevens te verwerken, zich tot vertrouwelijkheid hebben verplicht en de Persoonsgegevens zullen verwerken overeenkomstig de instructies van de Verwerkingsverantwoordelijke; en
- e. Informeert de Verwerkingsverantwoordelijke indien een instructie naar de mening van de Verwerker in strijd is met de Toepasselijke Wetgeving inzake Gegevensbescherming.

3. Technische en Organisatorische Maatregelen

- 3.1. De Verwerker treft Technische en Organisatorische Maatregelen die adequaat en geschikt zijn voor de Verwerking, rekening houdend met de aard van de Persoonsgegevens, de stand van de techniek, de uitvoeringskosten en de aard, de omvang, de context en de doeleinden van de Verwerking, alsmede het risico op een inbreuk op de rechten en vrijheden van de Betrokkenen al naar gelang de waarschijnlijkheid en ernst van dat risico
- 3.2. De Verwerker wijzigt deze Technische en Organisatorische Maatregelen op schriftelijk en redelijk verzoek van de Verwerkingsverantwoordelijke.

4. Subverwerkers

- 4.1 De Verwerker schakelt geen Subverwerker in tenzij;
 - a. de Subverwerker is vermeld in Bijlage 1 of schriftelijk is goedgekeurd door de Verwerkingsverantwoordelijke voordat de Subverwerker ingezet wordt; en
 - b. de Verwerker de Subverwerker contractueel dezelfde verplichtingen inzake gegevensbescherming oplegt als die welke in deze Verwerkersovereenkomst zijn vervat.
- 4.2 Indien een Subverwerker een van diens verplichtingen inzake gegevensbescherming niet nakomt, blijft de Verwerker volledig aansprakelijk jegens de Verwerkingsverantwoordelijke voor de nakoming van de verplichtingen van de Subverwerker.
- 4.3 De Verwerkingsverantwoordelijke kan nadere voorwaarden stellen als onderdeel van zijn goedkeuring aan de Subverwerker krachtens dit artikel.

5. Overdracht van Persoonsgegevens

- 5.1. De Verwerker geeft geen Persoonsgegevens door aan of verwerkt deze niet in een land buiten de Europese Economische Ruimte (EER), tenzij de Verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de doorgifte daartoe gedocumenteerde instructies heeft gegeven, en op voorwaarde dat:
 - a. het land een passend beschermingsniveau waarborgt, hetzij door zijn nationale wetgeving, hetzij door internationale verbintenissen die het is aangegaan, en dat dit beschermingsniveau wordt erkend door de vaststelling van een besluit van de Europese Commissie waarbij het beschermingsniveau passend wordt verklaard; of
 - b. een modelcontract of Standaardcontractbepalingen als bedoeld in artikel 46(2)(c) van de AVG tussen de Verwerker en de Subverwerker is gesloten. De Verwerker ziet er te allen tijde op toe, dat dergelijke doorgiften geschieden in overeenstemming met de vereisten van de AVG. In het geval dat Standaardcontractbepalingen worden gebruikt als mechanisme voor een internationale doorgifte van gegevens door de Verwerker en overeenkomstig de aanbevelingen inzake maatregelen die de doorgifte-instrumenten aanvullen om ervoor te zorgen dat het EU-beschermingsniveau voor Persoonsgegevens van het Europees Comité

voor Gegevensbescherming wordt nageleefd, verklaart de Verwerker vooraf te hebben beoordeeld dat er in de wetgeving of de praktijken van het derde land dat de Persoonsgegevens van de Verwerkingsverantwoordelijke ontvangt, niets is dat afbreuk kan doen aan de doeltreffendheid van het modelcontract of aan de naleving van het modelcontract door de Verwerker in het kader van de specifieke doorgifte van Persoonsgegevens van de Verwerkingsverantwoordelijke. Indien de beoordeling van de Verwerker verandert met betrekking tot een derde land dat Persoonsgegevens van de Verwerkingsverantwoordelijke ontvangt, stelt de Verwerker de Verwerkingsverantwoordelijke daarvan direct schriftelijk in kennis en heeft de Verwerkingsverantwoordelijke het recht de Overeenkomst, na voorafgaande kennisgeving aan de Verwerker, met onmiddellijke ingang en zonder enige aansprakelijkheid of bijkomende kosten jegens de Verwerker te beëindigen.

De Verwerkingsverantwoordelijke machtigt de Verwerker om Persoonsgegevens door te geven aan een in Bijlage 1 genoemde Subverwerker die is gevestigd in een land buiten de EER, mits aan de vereisten van artikel 5.1.a of artikel 5.1.b van deze Verwerkersovereenkomst is voldaan.

- 5.2. In geval van een doorgifte, zoals beschreven in dit artikel, aanvaardt de Verwerker elke wijziging van deze Verwerkersovereenkomst die noodzakelijk is voor de Verwerkingsverantwoordelijke om diens verplichtingen na te komen overeenkomstig de Toepasselijke Wetgeving inzake Gegevensbescherming.

6. Audits

- 6.1. De Verwerkingsverantwoordelijke heeft te allen tijde het recht een audit uit te voeren of te laten uitvoeren door een derde om de naleving van deze Verwerkersovereenkomst te bevestigen, in het bijzonder van de Technische en Organisatorische Maatregelen die de Verwerker heeft getroffen met betrekking tot de Verwerking van Persoonsgegevens namens de Verwerkingsverantwoordelijke.
- 6.2. Een audit kan worden uitgevoerd door een onafhankelijke derde partij aan te wijzen, die in dit verband tot geheimhouding verplicht is, en vangt niet eerder aan dan twee weken nadat de Verwerkingsverantwoordelijke de Verwerker schriftelijk op de hoogte heeft gebracht. Een dergelijke audit dient te voldoen aan de redelijke beveiligingseisen van de Verwerker en zal de bedrijfsactiviteiten van de Verwerker niet op onredelijke wijze hinderen.
- 6.3. De Verwerker en diens Subverwerker(s) verlenen de Verwerkingsverantwoordelijke en diens auditors redelijke medewerking met betrekking tot een audit, verlenen toegang tot de faciliteiten waar Persoonsgegevens worden verwerkt en verstrekken op welke manier dan ook de informatie die nodig is om aan te tonen dat de Verwerker en diens Subverwerker(s) hun verplichtingen uit hoofde van deze Verwerkersovereenkomst nakomen.
- 6.4. De bevindingen met betrekking tot de uitgevoerde controle worden door de Partijen besproken en geëvalueerd en, waar van toepassing, dienovereenkomstig ten uitvoer gelegd, al naar gelang het geval door een van de Partijen of door beide Partijen gezamenlijk.
- 6.5. De kosten van de audit komen voor rekening van de Verwerkingsverantwoordelijke, behalve indien uit de uitgevoerde audit blijkt dat de Verwerker niet handelt of heeft gehandeld in overeenstemming met deze Verwerkersovereenkomst.

7. Vertrouwelijkheid

- 7.1. De Verwerker behandelt de Persoonsgegevens als vertrouwelijk en verplicht zijn werknemers, Subverwerkers en de werknemers van de Subverwerkers contractueel tot geheimhouding van de Persoonsgegevens die in het kader van deze Verwerkersovereenkomst aan hen bekend kunnen worden gemaakt.
- 7.2. De geheimhoudingsverplichtingen van de Verwerker of diens Subverwerker(s) met betrekking tot de Persoonsgegevens zijn alleen niet van toepassing:
 - a. in geval van een wettelijke verplichting die de Verwerker of Subverwerker(s) tot openbaarmaking van de Persoonsgegevens verplicht; of
 - b. wanneer de Verwerkingsverantwoordelijke gedocumenteerde schriftelijke instructies geeft voor een dergelijke openbaarmaking.

8. Aansprakelijkheid

- 8.1. De Verwerker is jegens de Verwerkingsverantwoordelijke aansprakelijk voor alle schade die wordt veroorzaakt door de Verwerking die door de Verwerker of diens Subverwerkers is verricht, met inbegrip van eventuele boetes die door de Toezichthoudende Autoriteit worden opgelegd als gevolg van een schending van deze Verwerkersovereenkomst.
- 8.2. De Verwerker sluit een toereikende aansprakelijkheidsverzekering af en houdt deze volledig in stand ter dekking van alle aansprakelijkheids- of schadevergoedingsverplichtingen die voortvloeien uit de schending van deze Verwerkersovereenkomst door de Verwerker of een van diens Subverwerkers.
- 8.3. Verwerker stelt Verwerkingsverantwoordelijke schadeloos voor elke aanspraak op schadevergoedingen die voortvloeit uit de niet-nakoming door de Verwerker of diens sub verwerkers van diens verplichtingen uit hoofde van deze Verwerkersovereenkomst, met inbegrip van boetes en vorderingen tot schadevergoeding van de Betrokkenen.
- 8.4. Voor zover wettelijk toegestaan, is de aansprakelijkheid van Verwerkingsverantwoordelijke die voortvloeit uit deze Verwerkersovereenkomst beperkt tot het totaalbedrag dat Verwerkingsverantwoordelijke aan Verwerker heeft betaald in het kader van de Leveringsovereenkomst gedurende een periode van twaalf (12) maanden.

9. Hulp aan de Verwerkingsverantwoordelijke

- 9.1. Op eerste schriftelijk verzoek van de Verwerkingsverantwoordelijke staat de Verwerker de Verwerkingsverantwoordelijke voor diens rekening bij door het treffen van passende Technische en Organisatorische Maatregelen, voor zover dit redelijkerwijs mogelijk is, ter nakoming van de verplichtingen van de Verwerkingsverantwoordelijke om te reageren op verzoeken tot uitoefening van de rechten van de Betrokkene uit hoofde van de AVG.
- 9.2. Rekening houdend met de aard van de Verwerking en de informatie waarover de Verwerker beschikt, staat de Verwerker de Verwerkingsverantwoordelijke bij, voor rekening van laatstgenoemde, om ervoor te zorgen dat de Verwerkingsverantwoordelijke voldoet aan zijn verplichting om een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling uit te voeren overeenkomstig Afdeling 3 van de AVG.

10. Inbreuk in verband met Persoonsgegevens

- 10.1. De Verwerker stelt de Verwerkingsverantwoordelijke direct in kennis nadat hij kennis heeft gekregen van een Inbreuk in verband met Persoonsgegevens. Deze kennisgeving omvat ten minste:
 - a. het tijdstip waarop de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens begon;
 - b. de aard en de omvang van de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens;
 - c. welke dienst en/of (ICT)-systeem betrokken is bij de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens;
 - d. de verwachte hersteltermijn;
 - e. de aard en omvang van de betrokken databases en het aantal Betrokkenen;
 - f. de identiteit van de Betrokkenen;
 - g. de vermoedelijke gevolgen van de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens voor de Betrokkenen, alsmede een voorstel om mogelijke schade en andere nadelige gevolgen te voorkomen of te beperken; en
 - h. welke maatregelen zijn genomen om een einde te maken aan de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens.
- 10.2. De Verwerker stelt de Verwerkingsverantwoordelijke direct en hoe dan ook binnen 48 uur nadat hij de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens heeft ontdekt, daarvan in kennis.
- 10.3. De Verwerker gebruikt het e-mailadres privacy@tno.nl om de Verwerkingsverantwoordelijke op de hoogte te stellen.
- 10.4. De Verwerker treft direct alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht om de nadelige gevolgen van de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens waar nodig te herstellen of zoveel mogelijk te beperken.
- 10.5. De Verwerker meldt een Inbreuk in verband met Persoonsgegevens niet aan de bevoegde Toezichthoudende Autoriteit of informeert de Betrokkenen niet over de Inbreuk in verband met Persoonsgegevens zonder voorafgaande schriftelijke Instructie of toestemming van de Verwerkingsverantwoordelijke.

11. Duur en beëindiging

- 11.1 Deze Verwerkersovereenkomst wordt aangegaan op de datum van laatste ondertekening door de Partijen.
- 11.2 Deze Verwerkersovereenkomst eindigt nadat en voor zover de Verwerker alle Persoonsgegevens heeft gewist of teruggegeven in overeenstemming met artikel 11.3; geen van de Partijen kan deze Verwerkersovereenkomst anderszins beëindigen voordat de Leveringsovereenkomst eindigt.
- 11.3 De Verwerker wist of retourneert naar keuze van de Verwerkingsverantwoordelijke, de Persoonsgegevens op kosten en voor rekening van de Verwerkingsverantwoordelijke, tenzij anders overeengekomen in de Leveringsovereenkomst of tenzij een wettelijke verplichting of rechterlijk bevel opslag vereist.
- 11.4 Na beëindiging van de Leveringsovereenkomst blijven de bepalingen in deze Verwerkersovereenkomst betreffende aansprakelijkheid, vertrouwelijkheid, geschillen en Toepasselijke Wetgeving inzake Gegevensbescherming volledig van toepassing op de Verwerker en de door de Verwerker ingeschakelde Subverwerker(s).

12 Diversen

- 12.1 Op deze Verwerkersovereenkomst is Nederlands recht van toepassing. Alle geschillen of vorderingen (met inbegrip van niet-contractuele geschillen of vorderingen) die voortvloeien uit of verband houden met deze Verwerkersovereenkomst worden uitsluitend voorgelegd aan de bevoegde rechtbanken in Den Haag, Nederland.
- 12.2 Geen enkele wijziging van deze Verwerkersovereenkomst is bindend voor een van beide Partijen, tenzij deze schriftelijk geschiedt en door beide Partijen naar behoren is ondertekend.
- 12.3 Indien een bepaling van deze Verwerkersovereenkomst als ongeldig, onwettig of niet-afdwingbaar wordt beoordeeld, wordt die bepaling uit deze Verwerkersovereenkomst verwijderd en blijven de overige bepalingen voor zover mogelijk volledig van kracht. De Partijen trachten in de plaats van die verwijderde bepaling een geldige en afdwingbare bepaling op te nemen die zoveel mogelijk de doelstellingen van de verwijderde bepaling verwezenlijkt.

ALDUS is deze overeenkomst is uitgevoerd in tweevoud,

Verwerkingsverantwoordelijke (TNO)

Datum:

Plaats:

Naam:

Handtekening:

Verwerker (naam Verwerker)

Datum:

Plaats:

Naam:

Handtekening:

BIJLAGE 1 BESCHRIJVING VAN DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Categorieën Betrokkenen

De categorieën Betrokkenen van wie Persoonsgegevens worden verwerkt zijn **[VUL CATEGORIEËN BETROKKENEN IN]**

Categorieën Persoonsgegevens

De door de Verwerker verwerkte categorieën Persoonsgegevens zijn

- **[VOEG CATEGORIEËN PERSOONSGEGEVENS IN]**

Verwerking van Persoonsgegevens

De Persoonsgegevens worden door de Verwerker op de volgende wijze verwerkt:

- **[BESCHRIJF DE GEGEVENSVERWERKING DIE DE VERWERKER UITVOERT]**

Subverwerkers (inclusief statutaire naam en adres)

-

BIJLAGE 2

BESCHRIJVING VAN DE TECHNISCHE EN ORGANISATORISCHE MAATREGELLEN

In deze Bijlage worden de Technische en Organisatorische Maatregelen beschreven die de Verwerker treft om de verwerking van Persoonsgegevens door de Verwerker adequaat te beschermen. De Verwerker bewaart de documentatie van de Technische en Organisatorische Maatregelen als bewijsmateriaal. Deze maatregelen zorgen ervoor dat de Persoonsgegevens afdoende worden beschermd tegen het risico van verlies, diefstal, misbruik, ongeoorloofde toegang, ongewenste wijziging en openbaarmaking of enige andere onwettige verwerking. De Verwerkingsverantwoordelijke en de Verwerker achten deze maatregelen passend, rekening houdend met de aard, de omvang, de context en de doeleinden van de Verwerking, alsmede de waarschijnlijkheid en de ernst van de gevolgen voor de Betrokkenen indien deze risico's zich zouden voordoen.

[BESCHRIJF DE TECHNISCHE EN ORGANISATORISCHE MAATREGELLEN DIE DE VERWERKER NEEMT OM PERSOONSgegevens TE BESCHERMEN TEGEN VERLIES, DIEFSTAL, MISBRUIK, ONGEOORLOOFDE TOEGANG, ONBEDOELDE WIJZIGING OF OPENBAARMAKING, OF ENIGE ANDERE VORM VAN ONWETTIGE VERWERKING]

Voorbeelden van Technische Maatregelen:

- Maatregelen om de vertrouwelijkheid, de integriteit en de beschikbaarheid van de gegevens te waarborgen
- Maatregelen om de weerbaarheid te waarborgen in geval van een beveiligingslek (back-ups)
- Certificaten
 - bijv. ISO 27001
- Encryptie
- Pseudonimisering van Persoonsgegevens door:
 - Datamasking
 - Shuffling
 - Look-up (vervanging van Persoonsgegevens door andere gegevens)
- 'Chinese walls' in systemen
- Vastleggen van de toegang tot en de aard van de verwerking van Persoonsgegevens
- Monitoring van logboekgegevens
- Gebruikersnaam en wachtwoord
- Tweefactorauthenticatie

Voorbeelden van Organisatorische Maatregelen:

- Identiteitstoegangsbeheer
- Toegangsbeleid ('need to know'-basis)
- Sterk beveiligde fysieke zones
- Afgesloten kasten/kluis
- Fysieke toegangscontrole
- Screening van werknemers
 - VOG
 - VGB